

Motion till riksdagen 2024/25:465

av Isak From (S)

Rovdjursinventering

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av en pålitlig rovdjursinventering och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett oacceptabelt högt samlat rovdjurstryck inom stora delar av renskötselområdet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av ett fungerande rovdjursersättningssystem och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Dagens rovdjursförvaltning utgår från att myndigheterna ska räkna rovdjuren genom årliga inventeringar. Resultatet från inventeringarna styr sedan hela förvaltningen och vilka åtgärder som kan vidtas som bland annat licensjakt och skyddsjakt.

Inventeringen ligger sen till grund för bedömningen om en art är hotad eller inte. För samebyarna och de enskilda renägarna har inventeringen också en stor betydelse, både i form av möjligheten att vidta åtgärder, exempelvis skyddsjakt, och på vilken nivå ersättningen för skadade och döda renar blir.

Det finns ett årligt anslag för rovdjursersättningen, som baseras på förekomst av rovdjur och antalet rovdjursföryngringar. Eftersom det är ett tak på anslaget räcker dock inte pengarna till för de föryngringar som finns. Anslaget har inte höjts sedan mitten av 1990-talet. Att bara höja ersättningsnivån är dock inte en långsiktig lösning, utan rovdjursstammarna måste kraftigt reduceras genom jakt och skyddsjakt; man kan inte släppa rovdjursstammarna fria.

Att det genomförs en bra och säker inventering är därför av största vikt. Riksdagen har beslutat om en 10-procentig toleransnivå, alltså att samebyarna ska tåla 10 procents rovdjursskador. Det är högt, och 10 procents skador är inget som någon annan näring skulle acceptera.

Naturvårdsverkets budget har de senaste åren påverkats av högerregeringens minskande anslag avseende åtgärder för värdefull natur, vilket nu påverkar Naturvårdsverkets och länsstyrelsernas arbete med rovdjursinventering.

Länsstyrelserna har signalerat att de på grund av medelsbrist och mindre personalresurser kommer att dra ned på inventeringen till en miniminivå. Dåliga inventeringsresultat innebär sämre möjligheter till en balanserad förvaltning eftersom resultatet vid inventeringar ska spegla vilken bevarandestatus rovdjuren har. Med anledning av minskad och försämrade rovdjursinventering har Sámiid Riikkasearvi, SSR, startat kampanjen Minska glappet för att synliggöra de brister som dagens inventering av rovdjur har. Forskning visar samtidigt att björn, lo och järv men också örn orsakar renägare stora kapitalförluster. De senaste tio åren har renskötarna i framför allt skogssambyarna märkt att de förlorar fler och fler kalvar samtidigt som björnstammen har ökat markant. Björn är det numera ganska lätt att få skyddsjaga, men däremot inte örn, som dödar renkalvar på fjällslutningarna.

Örnen gör störst skada på våren under kalvningen och på sommaren. Under våren dödar den nyfödda kalvar och kan i många fall flyga iväg med dem, vilket gör att det är svårt att dokumentera skadorna. Örnen angriper kalvar också på hösten och vintern. Örnen kan även slå eller jaga vuxna renar utför stup.

Är det många örnar inom ett område samtidigt blir de mycket aggressiva, och de kan på våren ta död på en stor mängd kalvar.

Riksdagen har satt upp nationella mål för antalet rovdjur. Dessa mål innebär att antalet rovdjur ändå fortsätter öka. Sammantaget finns det redan i dag ett oacceptabelt högt rovdjurstryck inom stora delar av renskötseområdet. Utvecklingen av rovdjurstammarna mot de uppsatta nationella målen innebär en alltför stor belastning för rennäringen. Det blir kostsamt för de drabbade renägarna och slår hårt mot både rennäringen och slakteri- och förädlingsbranschen.

Samernas riksförbund har länge slagit larm till regeringen om att rovdjursersättningsystemet, på grund av utvecklingen av rovdjurstammen, för närvarande inte är fullt finansierat. Sverige har i modern tid aldrig haft så stora rovdjurstammar som i dag. Det innebär också nya utmaningar att utforma en politik som möjliggör en god förvaltning av stora rovdjur och som tillgodoser en bra balans mellan målet att uppnå och bibehålla gynnsam bevarandestatus för stammarna och samtidigt ta hänsyn till de människor som lever och verkar i rovdjurstäta områden.

Det minskade anslaget innebär nu ökad oro för att såväl årets som kommande års inventeringar inte kommer att genomföras på det sätt som krävs för att resultaten ska vara så nära sanningen som möjligt, vilket kommer att påverka hela rovdjursförvaltningen och skapa fler rovdjursskador.

Isak From (S)